

ביאורים לפרקי אבות

המשנה עם פירוש ר"ע מברטנורא ועיקר תוי"ט

פרק חמישי

א בעשרה מאמרות נברא העולם, ומה תלמוד לומר (6), והלא במאמר אחד יכול להבראות (3), אלא, להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, ולתן שכר טוב לצדיקים שמקימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות.

פירוש ר"ע מברטנורא

בעשרה מאמרות. תשעה ויאמר, ובראשית נמי מאמר הוא, דכתיב (תהלים לג) בדבר ה' שמים נעשו: **שמאבדים את העולם.** שכל המאבד נפש אחת מישראל כאילו איבד עולם מלא, והרשעים שבעונם מאבדים את נפשם כאילו מאבדים את העולם. כך מצאתי. ולי

נראה, שמאבדין את העולם ממש, שמכריעים את כל העולם כולו לכף חובה, ונמצא העולם אבד בשבילם: **שנברא בעשרה מאמרות.** ואינו דומה המאבד מלאכה שהיא נעשית ביום אחד למלאכה שהיא נעשית בהרבה ימים:

עיקר תוספות יו"ט

(א) ומה ת"ל כו'. הכי פירושו, מה תלמוד לומר מזה שהוא נברא בעשרה מאמרות, כלומר איזה לימוד נמשך מזה. ולא שהיא שאלה על הבריאה עצמה למה היתה בעשרה מאמרות, אלא שרצה לומר שיש לנו ללמוד מהבריאה שהיא בעשרה מאמרות לימוד מוסר נאה, שהלא במאמר אחד כו', ויצא לנו ממה שנברא בעשרה, להפרע כו'. אבל לא שלכך היתה כוונת הבריאה בעשרה מאמרות כדי להפרע וכו', שאין זה ממדת טובו יתברך לעשות פעולה יתירה כדי להפרע כו'. ד"ח: (ב) **להבראות.** ולא תנן ברא העולם ויכול

לברוא. נראה בעיני שהפליא בזה הוראת הבריאה שהיתה יש מאין ואפס מוחלט, ולא כמחשבת החושב בחומר קדמון. שכאשר נאמין באפס מוחלט, צודק המאמר לומר שהיה יכול להבראות שהוא מצד הנברא, שכיון שאפס ואין מוחלט היה, אין מונע מלהבראות במאמר אחד כמו בעשרה מאמרות. אבל אילו היה חומר קדום, לא יצדק לומר בפשיטות שהיה יכול להבראות מצד החומר, כי שמה טבע החומר לא היה מקבל הבריאה במאמר אחד:

"פרקי אבות הם חלק מתושבע"פ שלימודה צריך להיות בהבנה והשגה דוקא, ולכן אין להסתפק באמינות פרקי אבות, אלא צריכים ללמודם בעיון, כראוי בתושבע"פ.

אלא שטמיון ש"אני מבקש . . אלא לפי כחן", לא תובעים מכא"א שילמד בעיון את כל המשניות וכל פרק בכל שבת ושבת, מכיון שמסתמא ענין זה יקשה להביאו לידי פועל; אבל עכ"פ משנה אחת בכל פרק, יש ללמוד בעיון כדבצי בתושבע"פ, והיינו שנוסף לאמירת המשניות בנוסח דאדמו"ר הזקן המודפס בסידור (ששם לא נדפסו המפרשים), יחזיק לידו ג"כ ספר משניות עם מפרשי המשנה, עכ"פ ספרי המשניות עם עיקר תוספות יו"ט ופירושי רבי עובדי' מברטנורא (המפרשים היסודיים), וילמד מתוכם עכ"פ משנה אחת כאמור עם המפרשים (שהם התושבע"פ בתושבע"פ גופא).

האמרו שיך במיוחד לתלמידי התמימים, שהיו עיקר ענינם – לימוד התורה בפירושי', בהבנה והשגה, ואדרבה: הסדר אצלם הוא הפוך – בתחילה לימוד לעינא, ואח"כ אמירה סתם".

(משיחת ש"פ נשא, י"ב סיון ה'תשנ"א – התוודעות א' – בלתי מוגה)

מופץ ע"י "ועד חיילי בית דוד" – 770 בית משיח

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ביאורים לפרקי אבות

מתורת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

"עשרה מאמרות" ע"י עבודת האדם

הדורות ("שלומודים מפי דעתם באחת מן המדות שהתורה נדרשת בהם . . . (או) שעשאום סייג לתורה"), שע"ז נתחדשו ריבוי דינים ופרטים בהתרי"ג מצוות. ולכן ההדגשה שם היא ש"בעשרה מאמרות נברא העולם". מצד עבודת המטה בתורה (תושבע"פ) ובהעולם – רואים בהבריאה בחי' עשר.

וזה נותן כח לעבודה בכח עצמו – "לעשות לתקן" – לפעול הוספה וחיידוש בהבריאה, הגילוי דחי' עשר בתכלית השלימות ע"י העבודה בעולם, עד לשלימות ד"אלה תולדות פרץ" (חיידוש בהבריאה²).

(משיחות ש"פ חוקת, יו"ד תמוז ה'תנשא" – תרגום מאידית)

2) שמוזה מובן שהוא חיידוש וגילוי נעלה יותר מבחי' העשרה מאמרות שבהן נברא העולם ע"י הקב"ה [וגם גילוי ענין זה הוא בתורה], שהרי ע"י עבודת האדם (בתיקון העולם שנברא בעשרה מאמרות) יהי' לע"ל חיידוש בהבריאה (שנבראה בעשרה מאמרות), "שמים חדשים וארץ חדשה".

בתורה שבכתב נאמר שהעולם נברא בשבעה ימים, "ויכל אלקים ביום השביעי ממלאכתו"¹; בתורה שבעל-פה – "תורה בפירושה ניתנה" – נאמר [בפרק דשבת זן] ש"בעשרה מאמרות נברא העולם". ויש לומר, שזה מתאים לזה שהחילוק שבין תורה שבכתב ותורה שבעל-פה הוא ע"ד החילוק בין שבעה ועשרה:

תושב"כ ניתנה מלמעלה מהקב"ה, ולא שייך שאדם יוסיף בה ח"ו. מצד דרגא זו דהמשכת אלקות מלמעלה (תושב"כ) שלימות הבריאה היא באופן דשבעה. וזה נותן כח לעבודה דביורר השבע מדות, גילוי אלקות בתוך ובערך גדרי העולם.

תושבע"פ נתגלתה רובה ע"י העבודה ויגיעה בכח עצמם (בדרך עיון ופלפול) של חכמי ישראל במשך

1) ד"מה הי' העולם חסר מנוחה, באת שבת באת מנוחה, כלתה ונגמרה המלאכה".